

REDAȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimite.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI DE ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Ruz. Angenfeld & Emmerle Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik,
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII. Erzsebet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarif și invo-
luntar. — RECLAME pe pagina
5-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 31.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgul Inului Nr. 80. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 172.—Anul LXX.

Brașov, Vineri 3 (16) August

1907.

Revista politică.

Se vede că deputații români din clubul naționalist dietal au părăsit gândul de a conchiema sau de a stăruii pentru conchemarea unei mari consfătuiri de fruntași, după cum se scria, căci ei și-au început deja ciclul dărilor de seamă către alegătorii lor.

Duminica trecută a inaugurat acest ciclu deputatul cercului Vințul de jos Dr. Iuliu Maniu. Alegătorii au făcut o primire strălucită deputatului și celor ce l-au întovărășit. Darea de seamă a deputatului Maniu arată programul de acțiune al deputaților naționaliști pe viitor. Ear încă pentru trecut dănsul a arătat ce au putut face deputații și ce nu. In privința aceasta nu ne-a spus nimic nou. De programul nostru național zice că nu s'au atins, îl țin încă sub obroc până-i va sosi vremea. De-ocamdată Majestatea Sa, zice, ne-a chemat să facem alte lucruri. Să-i dăm ce e de lipsă pentru administrarea statului și să facem votul universal. De aceea ei, deputații, au umblat numai după următoarele: 1) să arate țării și lumii că nu suntem îndestulați cu starea de azi a lucrurilor, 2) să impedeze aducerea de legi păgubitoare dezvoltării noastre, 3) să aducă aminte celor dela cârmă că au îndatorirea a face legea votului universal. A vorbit de amenințările ministrului Andrassy, de legea școlară a lui Apponyi față cu care n'au avut izbândă. Vina cea mai mare, zice, cade și asupra Românilor, fiindcă n'au fost în stare să aleagă în loc de 15 cel puțin 50 de deputați (!) A arătat apoi d-l Maniu cu câte greutate au avut să lupte deputații români în dietă și câte silințe și-au dat ai face pe cei dela cârmă să vie înainte cu legea pentru votul universal, pe care ei nu o vor, ci umblă să o cocolească. Arată în fine cum cei dela

putere zic că numai fruntașii, cărturarii români sunt neîndestulați, nu și poporul care vrea să trăiască în pace cu stăpânirea ungurească.

Incă pentru lucrarea viitoare a deputaților, d. Maniu zise, că ei voesc să se apropie de aceia cari luptă pentru drepturile muncitorilor adecă de socialiști. Departe sunt de gândul de a intra în partidul socialist, ori a primi principiile socialiste. Vor merge cu socialiștii numai întru cât privește aducerea votului universal. Ideile lor contrare programului nostru însă nu le vor primi. Majestatea Sa a zis: am câteva lucruri mai grabnice, apoi va veni la rând votul universal. Noi vom zice la toamnă către guvern și coaliție: Acum s'a gătat cu atâta vorbă goală. Noi deputații, cari luptăm pentru drepturile popoarelor, nu vom mai lăsa alte legi, până nu se va aduce legea votului universal, căci suntem convinși, că dieta de astăzi nu reprezintă voința țării.

Adunarea electorală dela Vințul de jos a ales apoi prezidiul cercului electoral compus din 10 prezidenți, 10 viceprezidenți și un secretar general, apoi a votat o rezoluțiune, prin care alegătorii din cercul Vințului de jos aprobă ținuta deputatului lor și a soților săi din dietă și le mulțumeste, rugându-i ca în viitor să lupte mai ales pentru votul universal. Cu ce succes? Aceasta este marea întrebare a viitorului.

Joi seosește regele Angliei la Ischl, pentru a vizita pe Maj. Sa monarhul nostru. Regele Eduard va pleca apoi la Marienbad. Despre întărirea regelui Eduard cu Maj. Sa, ziarul „Norddeutsche Allg. Zeitung“ zice că visita regelui Angliei întărește în mod imbucurător tendințele pacifice, cari se manifestează pretutindeni între diferitele națiuni.

Cu privire la situația din Maroc ministrul de externe francez Pichon a declarat unui ziarist, că guvernul francez nu are intențiunea să trimită alte trupe de întărire la Maroc. Trupele cari se află acum în Maroc sunt suficiente. Ele vor sta deocamdată în stațiunile lor, nu vor întreprinde nici o expediție în interiorul țării, ci se vor mărgini de-a restabili ordinea supunând pe rebeli și organizând poliția la Casablanca și în împrejurimi. In privința aceasta guvernul francez procedeză în deplină conțelegere cu Spania și vor rămânea credincioase mandatului primit din partea Europei.

După o știre mai nouă a ziarului „Zeit“ măcelurile din Casablanca ar fi fost provocate de prea marea grabă a tânărului consul francez din Casablanca. Bombardarea orașului de către vasele franceze s'ar fi putut evita. Prin bombardarea aceasta grăbită situația s'a agravat.

Incordarea între Japonia și Statele-Unite americane crește. Un ofițer pensionat american reintors mai de curând din Japonia, aduce știri foarte interesante, și după cum zice el, câștigate din izvor sigur. El a aflat, că Japoniezii trei lucruri vreau: Să ocupe Filipinele și Hawaii. Concentrarea negoțului din oceanul pacific în mâni japoneze, asemenea și a comunicației de persoane. Causa este, că Japonia simte lipsa de a-se estinde, deoarece nu mai poate trăi în strămtăoarea în care se află. In vederea unui război apropiat între Japonia și Statele-Unite ei au cumpărat o insulă din apropierea Filipinelor: Luzon. Pe altă cale earăși ei caută toate mijloacele cum ar putea strica Statelor-Unite. Așa sub influința lor au boicotat Chinezii toate mărfurile americane.

Alegerea dela Beiuș.

In 26 August st. n. va fi alegere de deputat in Beiuș. Cercul acesta electoral a devenit vacant, fiindcă koșutistul Bartha Ödön, care fusese ales deputat aici, a căpătat un os de ros dela guvern, fiind numit notar public regesc in orașul slovăcesc Turoț-Sân-Martin și și-a depus mandatul.

De vre-o două săptămâni s'au pus în mișcare toate firele, de cari numai se poate folosi guvernul și oamenii săi, pentru a asigura cercul unei nouă creaturi a lor.

Cercul Beiușului este românesc, și românească este și majoritatea alegătorilor lui, de unde urmează că acest cerc trebuie să se scuture de candidații străini, creațiunii ale guvernului și să se aleagă un deputat român, firește dintre naționaliști, căci la din contră ar cădea din puțin în lac.

La alegerea trecută alegătorii beiușeni au lăsat să fie influințați și conduși de străini și au ales pe koșutistul evreu Batha Ödön, care numai slăbiciunii lor are să le mulțamească, că a ajuns notar public, luând locul unui slovac harnic și cinstit, care era cu drept să fie notar in Turoț-Sân-Martin.

Acuma e speranță, că doară doară se vor trezi și alegătorii români bihoreni din numitul cerc și-și vor alege un om de încredere din sânul nației lor. Nu știm anume cum și ce activitate au desfășurat până acuma fruntașii naționaliști bihoreni pentru scopul arătat. Situația nu e ușoară, dat fiind că guvernul are mare putere și multe mijloace și că din nenorocire între noi se află prea mulți slabi de ânger și rătăciți. De aceea trebuie să se procedă cu băgare de samă, care să fie împreună cu energia de lipsă la timpul cuvenit.

Alarma, ce au dat-o »Tribuna« și »Lupta« zilele acestea, în urma știrei, că fișpanul comitatului Bihor, Glätz Antal, a călătorit pe la Beiuș la Stăna de vale și a fost primit și găzduit la curtea episcopescă, s'a potolit acuma, după ce d-l canonic Ioan Butean a adresat o scrisoare ziarului

FCILETONUL »GAZ. TRANS.«

Din putere proprie.

Robert Fulton,
descoperitorul vaporului.
(1767—1815).

Pe frumoasa piață a Bisericei Noul-Ierusalim din Philadelphia, într'o dupăamează de vară din anul 1785, un tinăr cam de optăprăzeci ani să ocupa cu pictarea Bisericei pompoase.

Cufundat în lucrarea sa, nu băgă de seamă, cum i-se apropie pe la spate un alt tinăr care, curios se uita pe furis la picturile lui.

„Minunată icoană“, zise străinul cu voce profundă, după-ce privise timp mai îndelungat pe pictorul harnic și dibaciu.

Spăriat și oare-cum năcăjit, pictorul se întoarșe văzând pe străin, începând să-și strângă unelele.

„De cumva te-am conturbat, te rog din toată inima de iertare“ zise atunci curiosul cu glas așa de prietinos și îndatoritor, încât norii întunecați de pe fața pictorului se împrăștiară numai decăt.

„Dacă la futăia privire n'aș fi băgat de seamă, că aici lucră o mână de măiestru, nu te-aș fi mai conturbat cu curiozitatea mea“.

„Ești d-ta însuși pictor, că 'mi lauzi lucrul cu atâta convingere?! întrebă celălalt.

„Ei, da, așa mai mic. Numele meu este Ramsey, sunt mehanic. Numai ieri am sosit în orașul acesta“.

„O, d-le Ramsey, ce bucurie că pot face cunoștința d-tale!“ strigă pictorul vesel de surprindere, întinzându-i mâna. Deși n'am avut încă onoarea și plăcerea a te cunoaște în persoană, numele d-tale, pentru-că ai știut să faci ca lumea să vorbească de d-ta, mi-a fost cu atât mai cunoscut. Eu mă numesc Robert Fulton, de prezent desemnator și pictor“.

„Doamne! ce întâlnire minunată!“ răspunse Ramsey plin de bucurie. Tocmai așa mi-se întâmplă mie: numele d-tale îl cunoscteam bine, dar personna nu. Ce noroc pe mine, că te întâlnesc așa întâmplător! Dar, rogu-te nu te conturba în lucrul d-tale“.

„Chiar acum era să întrerup lucrul“, răspunse Fulton. Dacă-ți permite timpul, să facem împreună o plimbare, ca să întărim mai bine cunoștința noastră“.

„Nici odată nu mi s'a făcut o propunere mai plăcută, ca asta“, zise Ramsey. Braț la braț, și povestind veseli, amândoi plecară la preumblare.

Vorbind despre multe de toate, cu deosebire însă, despre artă și știință, cam după un ceas, ajunseră la o grădină, în

care intrară să-și sârbeze prietenia la un păhar cu vin. Prietenia lor așa se făcu de cordială, încât ceremoniosul „d-ta“, deodată s'a schimbat cu familiarul „tu“.

„Despre îndemânarea ta ca desemnator și pictor“, începî Ramsey, am auzit destule, dar n'am cetit nimic mai de aproape despre trecutul și alte referințe d'ale tale. N'ai avea bunătate să îmulțești cunoștințele mele, și cu informațiunile acestea?

„Cu plăcere“, zise Fulton. Dacă însă aștepți să auzi ceva deosebit de interesant, ceva, care să-ți încordeze atenția, atunci te-ai înșela foarte mult“. Și adause fără înconjur: Eu m'am născut în Little-Britain, un oraș mic din ocolul Lancaster în Pennsylvania, în anul 1767. Tineretele mi-au fost turburi, pentru-că părinții mei au fost oameni foarte săraoi, și pe lângă asta tatăl meu a murit, când treousem abia de doi uni. După lovitura aceasta aspră a sorții, mie și bunei mele mame care, mulțumită Cerului, mai trăește încă, ni-a mers mai rău, ca mai înainte. Uneori trebuia să suferim lipsurile cele mai amare, deși eu ajutor mamei din toate puterile mele în munca ei slab plătită. In astfel de împrejurări, se înțelege, n'a putut fi vorbă, ca eu să cercetez regulat vre-o școală. Abia am putut învăța a ceti și scrie, și și aceasta prin silința proprie, când am ajuns la vrăsta, când copiii nu mai cercetează școală. Gu pregătirea asta

sărăcăcioasă m'am dus ca ucenic la un aurar. Acesta era un bărbat vrednic, pe care îndată începui a-l iubi din toată inima. Ca să-i fac bucurie, mă străduiam în tot chipul, și am și reușit. Dar numai acum înțelegeam eu, ce dureros este să fi așa prost, cum eram eu. De aceea ori-ce clipă, când n'aveam de lucru, o folosiam cu cetirea de cărți bune, cu studiarea de ori-ce chestii, ca să-mi lărgesc cunoștințele după putință, și să câștig ceea-ce am pierdut în tinerețe. Cu plăcere deosebită m'am pus pe desenu, dar tot așa bucuros mă ocupam și cu mecanica. Aceasta n'a scăpat din vederea binevoitorului meu patron, de aceea el însuși m'a sfătuit să mă duc dela aurar și să mă dedic cu totul desemnului și picturii. Aceasta am și făcut-o, pentru-că simțiam în mine, că profesiunea, pentru care mă destinase mama, nu mă va putea feri. M'am închinat deci cu toată puterea și sârguința noiei mele profesiuni, și în curând am ajuns așa departe, că din toate părțile mi-se făceau oferte bine plătite. Ce fericit eram, că acum puteam să iau pe mama lângă mine și să-i procur o viață fără de griji!“

»Totuși munca și străduințele mele nu le-am folosit întregi pentru arta picturii. Pe lângă asta, cu mare zel mă îndeleitniceam și cu mecanica mai departe, de care îmi plăcea cu atât mai mult, cu cât mă aprofundam în învățăturile ei. Cu deo-

»Lupta«, declarând, că primirea lui Glätz la curtea episcopescă »n'a avut decât un caracter de bună cuviință socială« și că este o datină veche, ca fișpanii și alți funcționari superiori să fie găzduți în curtea episcopescă, când »se abat în treburi oficiale pe la Beiuș«. Fișpanul Glätz a fost o zi și pe la Stăna de Vale și a fost găzduit aici tot de episcopul Radu, care pe trece acolo vara. La prânz — spune d-l Butean — afară de fișpanul, de un solgăbirău și de exactorul domonial, n'a fost invitat nimeni altul, iar despre serbarea unei »Infrățiri române maghiare« cu această ocaziune, nici vorbă n'a fost, fiindcă »și la Stăna de Vale din partea episcopului totul s'a mărginit numai la un act de bunăcuviință socială«.

Am ținut să amintim și noi, cazul cu găzduirea lui Glätz, care, după afirmarea sa, a mers să viziteze cercul, iar după bănuiala celor ce cu drept cuvânt i-au urmărit pașii, în vederea viitoarei alegeri, a mers la Beiuș și la Stăna de Vale ca să lucreze, pentru izbânda noului candidat al guvernului și în contra nizuințelor româno-naționaliste de a alege la Beiuș un deputat român.

A urmări pașii omului de încredere al guvernului, a fost bine și de lipsă, dar credem că n'a folosit cauzei candidatului român, că din incidentul găzduirii lui la curtea episcopului s'au îndreptat atacuri contra acestuia din urmă, ca și când ar lucra în înțelegere cu fișpanul, pentru a zădărnici nizuințele Românilor și a-i da mână de ajutor la asuprirea lor.

Asemeni învinuirii grele nu se ridică până ce nu sunt dovezi nerăsturnabile, cari să le justifice, nu se ridică numai fiindcă cutare fișpan sau funcționar unguresc a prânzit la Episcopul, nu se ridică mai ales, când, cum face »Tribuna«, te pui însuși pe o bază, care îți taie creanga de sub picioare.

Astfel vedem că »Tribuna« în focul ei de a combate atitudinea episcopului de Oradea-mare, în afacerea găzduirii fișpanului Glätz, scrie :

»Înțelegem datorica ori căruși prelat de a se afla în termeni buni cu autoritățile statului, cu reprezentanții guvernului, dar ceea ce s'a întâmplat la Beiuș și la Stăna de Vale este cu mult mai mult de cât atâta. Nu în timp de pace, ci pe timp de războiu electoral, episcopul Oradei-mari a găzduit pe un fișpan venit să lucreze în privra partidului național românesc, etc.

Ne surprinde cum »Tribuna« tocmai în momentul, când ridică grava acuzațiune contra episcopului Oradei-mari, afirmă că s'ar înțelege de sine că este datorica ori căruși prelat de a se afla în termeni buni cu autoritățile statului și cu reprezentanții guvernului.

Dacă ar fi așa că prelații trebuie să se aibă bine cu fișpanii — căci aceasta înseamnă a se afla în termeni buni cu ei

sebre mă entuziasmam de minunatele invenții ale lui James Watt. Din timpul acela — mărturisesc — mă ocup cu pictura numai pentru că 'mi dă pânea de toate zilele: inima mea întreagă este îndreptată spre mecanică. Inchipează-ți ziua noaptea, neîntrerupt mă port cu gândul, oare puterea vaporului, căreia Watt i-a deschis o cale atât de frumoasă și folositoare, nu s'ar putea folosi și spre alte scopuri?

»Asta s'ar putea, fără îndoială, zise Ramsey cu seriozitate. Dacă însă cu tine stă lucrul astfel, dragul meu, atunci te-ai sfârși să vii cu mine la Londra, pentru că Philadelphia nu este localitatea, unde să pot face cu isbândă studii în domeniul mecanicii. Vino, dacă gândești serios să calci pe urmele lui Watt, vino cu mine la Londra. Eu mai stau în Philadelphia numai câteva zile«.

»Ai dreptate... Viu cu tine«, zise Fulton cu bucurie, după ce s'a gândit puțin. De mama am îngrijit deocamdată. În Londra voi câștiga cu pictura atâta, ca să mă pot susține și-mi voi rezerva timp destul, ca să mă ocup cu studiul meu de predilecție.

2.

Ajuns în capitala Angliei Fulton intră mai întâi în atelierul artistic al renunțului West, unde cu penelul său de pictor câștigă frumoase parale, din cari o parte însemnată bunul fiu o trimitea mamei rămase în America. Dar în curând pă-

— atunci de ce să mai neliniștește și suferă dacă episcopul a primit pe Glätz An-tal și l'a ospătat? »Tribuna« susține însă ca împrejurare agravantă pentru vina ce o atribuie prelatului român, că Glätz a umblat pe la Beiuș și Stăna de Vale »nu pe timp de pace ci pe timp de război electoral«.

Am vrea să știm dacă, când nu se fac alegeri, trăim în timp de pace cu autoritățile statului și cu reprezentanții guvernului? Noi știm că din războiul cu ei n'am mai eșit și nu mai putem eși de 40 de ani. De aceea nu putem admite pentru prelații noștri nici un fel de îndatorire specială »pentru timp de pace« față cu oamenii guvernului din simpla cauză, că în pace n'am trăit și nu trăim uici odată cu ei, nu putem admite ca arhieriei noastre să se simtă datori fie în ori ce timp de a se afla »în termeni buni« cu reprezentanții unui guvern, care ne dă lovituri ca aceea cu legea lui Apponyi. Guvernul însuși nu se află în termeni buni cu Episcopii noștri, cum ar putea dar aceștia să se afe în termeni buni cu oamenii și organele lui?

Nu poate fi vorba aici prin urmare decât numai de raporturi exterioare de conveniență, pe cari canonicul Butean le numește în întâmpinarea sa »bunăcuviință socială«. De aici însă până la aflarea în termeni buni este o mare distanță.

Ar fi de dorit, că războiul electoral din cercul Beiușului să nu se prefacă într'un război între frați și credem firm, că dacă se va procede cu tactul, bunăvoința și energia cuvenită, Români din cercul Beiușului sau cel puțin majoritatea lor covârșitoare se vor afla în ziua alegerii în una și aceeași tabără română, ear nu străină.

Candidatul Românilor naționaliști din cercul Beiușului la alegerea de deputat din 26 l. c. este Dr. Vasile Lucaciu. Îi dorim ca de astă-dată să aibă mai mult noroc ca la alegerile trecute și să-și vadă odată visul cu ochii. Aceasta atarnă dela purtarea alegătorilor români, cari dacă odată s'au unit asupra unui candidat, trebuie să-și dea toată silința de a-l scoate din urnă, ceea-ce le va succede cu atât mai ușor, cu cât, cum află »Alkotmany«, candidatul guvernului jidovul Kardos Arpad nu este agreeat de Maghiarii din Beiuș.

Serbările dela Băsești.

Ca și în alți ani Români Sălăjenii au ținut și de astădată marea lor serbare, la care s'a întrunit despărțământul sălăgian al »Asociațiunei« și reuniunea femeilor române din Sălăgiu. Lăsăm să urmeze după »Răvașul« o scurtă dare de samă despre decursul acestor frumoase serbări :

De astădată badea George Pop de Băsești a invitat la moșia sa aceste reu-

răsi cu totul pictura și să dedice c'un zel de necrezut, singur numai studiul mehanice și al științelor naturale.

»Eu sunt de părere«, zise într'una din zile lui Ramsey, cu care se întâlnea mai adese-ori, că mașina de vapor, descoperită de Watt, se poate îmbunătăți foarte mult și că puterea vaporului se va putea folosi pentru o mișcare mai repede și mai sigură a corăbiilor«.

»Doamne, iară se mișcă și fierbe »descoperitul« în el, zise prietenul zămbind. Ei, numai înaintel Poate că isbutești și tu, ca Watt, să vorbească lumea întreagă de tine. Dar, vezi, nu scormoni prea mult după astfel de lucruri, fă-ți răgaz și odihnește-te cel puțin noaptea, ca să nu-ți ruinezi sănătatea. Drept spunând, mi-a bătut deja la ochi, că nu mai ești așa vesel și sănătos, ca mai 'nainte. Ori doară te apasă vre-o supărare tainică?»

»Ai găcit«, mărturisii Fulton, a cărui față în timpul din urmă o brăsdaseră mai multe crețe de griji. »Trăind numai pentru studiu, au trecut luni de zile de când n'am mai câștigat nimic. Economisirile mi-să sfârșesc și nu mai știu, cum să le puu la loc, pentru-că cu pictura încă nu mă pot feri. West mi-a luat în nume de rău că m'am dus dela el. Mă tem, că nu mă voi putea susține mult pe pardoseala cea scumpă a Londrei«.

»Și ce vrei să faci?»

»Am de gând să plec la Paris. Ame-

niuni, cari au dat o serie de serbări frumoase, — întru aranjarea cărora i se cuvine toată lauda D-nei Elena, ficei D-sale, — ce au decurs în ordine perfectă, fără vre-un incident; ceea-ce cu atât mai de mirat este, că mulțime de gendarmi împănați veniseră în comună!

Se așteptau să vie vre-o 100—200 inteligenți și au venit vre-o 500, iar țărani vor fi fost ca la 3000. Și toți aceștia au fost oaspeții d-lui G. Pop de Băsești, care așa și-a serbat aniversarea a 72-a a vieții sale. Intre oaspeți s'au nimerit și câțiva distinși bărbați din România, vechi stimători ai jubilatului fruntaș, dar s'a remarcat cu atât mai mult absența deputaților »naționaliști« din dieta dela Buda-pesta, dintre cari numai unul d-l Dr. T. Mihali, dela Dej, a luat parte, împreună cu prea stimata d-nă.

Sosirea comitetului cercual al despărțământului »Asociațiunei« a fost întâmpinată cu aclamațiuni. Părintele A. Băliban din Băsești a salutat comitetul. A răspuns vicarul Sălăjului, Alimpie Barbulovici, venerabilul cu barbă de proroc și cu graiu de apostol. A mai rostit salutare fetița Ana Mureșan, din Băsești, iar corul a intonat o cântare.

Sămbăta sara, 3 Aug. s'a ținut o serată de cunoștință, în pavilionul nou clădit spre acest scop al d-lui G. Pop. S'au rostit și toaste inimoase. Au vorbit: vicarul Barbulovici, Dr. T. Mihali, Badea George, Dr. Lucaciu și părintele Băliban.

Duminecă, serbările s'au început cu sf. liturgie, celebrată de vicarul Sălăjului, azistat de alți 2 preoți fruntași. Au cântat alternativ două coruri: cel al țărănilor din Băsești, sub conducerea d-lui Dr. Iustin Ci. Iuga și cel al teologilor români din Gherla.

Adunarea despărțământului »Asociațiunei« s'a ținut în biserică, care totuși s'a dovedit prea mică. După frumosul cuvânt de deschidere al președintelui Barbulovici, a vorbit d-l Pop de Băsești, salutând comitetul în mijlocul acestei comune, al cărei istoric îl face, arătând că există de peste 700 de ani. Dr. C. Steer salută adunarea, ca reprezentant al despărțământului vecin, »Tășnad« cel mai nou, asemenea d-l Andreiu Cosma salută în numele »Reuniunii femeilor sălăjene«. Raportul comitetului îl face d-l Dr. Coriolan Meseșan, avocat. Urmează alegerea obicinuitelor comisii, și lucrarea lor. Se încassează taxe în sumă de 500 cor. La sfârșit se face alegerea comitetului reelegându-se tot cel vechiu.

Reuniunea femeilor. Imediat urmează adunarea gen. a Reuniunii femeilor române din Sălaj, una din cele mai harnice ce le avem și pe lângă întemeierea căreia st. d-na Elena Hossu-Longin n. Pop și-a eluptat mari merite. După cuvântul de deschidere al președintelui, d-na A. Cosma din Șimleu, urmează raportul comitetului, din care aflăm că reuniunea urmărește scopul de a înființa pe lângă școala sa de fetițe, și o școală de menaj. — Se realege tot comitetul cel vechiu între urări și aclamațiuni.

Expoziția de copii. Era după 12 oare din zi, când am eșit dela biserică și am venit la curtea d-lui George Pop; aci în parc, printre mulțime nespūsă de țărani, este expoziția vie, unică în felul ei, de mame cu copii. Erau peste 300 mame,

ricanul Jewel Barlow, care locuiește acolo, m'a invitat să iau parte la aranjarea unei panorame mari, pe lângă asigurarea unei plăți bune. Silit de împrejurări, mă gândesc să primesc ofertul, deși este cu totul împotriva planurilor mele de predilecție, și mă abate dela ocupația mea cea mai plăcută«.

Ramsey n'a vrut și nu putea să-i contrazică, sau să-l desmante, ori cât îl dorea inima, că trebuie să se despartă de prietenul său.

Ajuns în Paris, Fulton începu numai decât cu pictarea panoramei. Ne mai fiind acum strămtorat de grijile vieții, pe lângă ocupația asta, să îndeletnicea iarăși cu mult zel și stăruință de studiile sale fizicale. Contactul cu ingineri distinși, îl împintea cu deosebire în nizuințele sale. Astfel petrecu în mai mulți ani și deveni tot mai matur și mai serios pentru țânta, ce și-a pus-o.

Deși pe timpul acela să terminase de mult lupta, ce a purtat-o America pentru a scăpa de domnia engleză, prin ceea-ce tânăra republică își câpătase libertatea și independența, totuși Anglia n'a încetat de a-și arăta, la fiecare ocazie, puterea ei mai mare pe mare. Situația asta neplăcută a patriei sale îl intrista foarte mult. Boldul de invenție, care dormita în el, se deșteptă cu toată puterea și energia. El să gândea la căi și mijloace, cum ar putea pune patria sa în situația, de a să apăra contra

din felurite sate, cu copilași, care de care mai frumoși și mai drăguți. Înșirate pe rând, printre pomi și flori, aceste flori din pomul vieții, ofereau o priveliște mișcătoare. După privirea expoziției, curând juriul a satorit premiile și împărțirea lor. S'au dat premii de câte 20, 10, 5, 4, 3 și 2 cor. În total 600 cor. și diplome. Toate premiile le-a oferit d-l George Pop de Băsești. S'a fotografiat apoi întreaga expoziție și apoi copiii premiați în grupuri separate. Toți copiii au căpătat, pe lângă cele trebuincioase, pentru ei și ai lor — și câte un pachetaș de bomboane.

Banchet și petreceri. La două oare a urmat o masă bogată în pavilionul anume construit pentru aceasta ocazie. La masă s'a servit următorul Menu: Supă cu biscoturi, Fieci de vacă la tigaie, Varză cu sarmale, Gogoși, Friptură de pui și găscă, Fructe, Cafea neagră, Vin din podgoriile Băseștilor. Au fost ca la 400 oaspeți. S'au rostit mai multe toaste: Dr. Lucaciu, George Pop, Dr. Mihali, Petre Lucaciu, director de mine din România etc.

A urmat petrecerea populară. Călușerul a fost frumos jucat de 12 feciori sub conducerea d-lui Dr. Iuga. Badea George adânc mișcat de frumseța jocului, cu lacrimi în ochi a adresat vătătorului cuvinte de laudă și pe fiecare călușer la cinstit cu câte 1 galben.

S'au produs cu frumoase cântări corul din Băsești și corul teologilor gherliani.

Seara la 6 oare au sosit cu automobilul ca o plăcută surprindere dela Sinaia d-nii N. Filipescu, frații Cantacuzino, Em. Boutculescu, N. Guran și alții, cărora li-s'a făcut o frățescă primire, iar dimineața au venit d-nii Florescu cu fiul său Radu, Petre Lucaciu, N. Călinescu.

Curând s'a început apoi, în același pavilion, petrecerea cu dans a inteligenței, care a decurs frumos și vesel până târziu. Peste 20 costume naționale frumoase strălucneau printre toaletele internaționale. Arangierii au împărțit următoarele ordini de dans: Hora, Vals (Boston). Polca Française, Quadrille I, Vals, Polca Mazur, Romana I. Sălăgeana. După pauză: Hora, Vals (Boston), Quadrille II. Polca Française, Ardeleana. Romana II, Polca Mazur, Sârba.

Așa a decurs serbarea culturală dela Băsești.

Bradul — Ioan Pipoș.

Intre preocupățiile noastre culturale de căpetenie, azi, negreșit, este chestinnea gimnaziului superior din Brad. Azi, când în chestia aceasta din nou a început nu numai a se discuta — ceea-ce e defectul nostru aproape general, — ci a se și lucra — cum s'ar cuveni s'o facem pe toate câmpurile de activitate culturală, credem a face o plăcere stimăților noștri cetitori a le reînoi, în memorie, unele date principale din viața regelatului Ioan Pipoș, căruia revine, dacă nu în total, dar de sigur în mare parte paternitatea gimnaziului din Brad.

I.

Ioan Pipoș se născu în 7 Ian. 1822 în Hondol. Total-său doria ca doi din cei

) După o broșură a unui profesor din Brad intitulată »Viața și faptele lui Pipoș«.

încălțării Angliei și a-și apăra și susține drepturile pe mare, cu mai multă isbândă, ca până acum.

Spre scopul acesta studia cele mai bune scrieri existente, despre exploziuni și spargerii, despre corăbieri în genere și despre războaiele pe mare, făcu încercări peste încercări, cu o stăruință de fier, până când a crezut, că a găsit cea-ce căutase.

Era în 1799. Republica Franței, cu Napoleon ca primul conzul în frunte, purta luptă înverșunată cu Anglia.

»Să dau Franței mijloacele, ca să nimicească pe dușmanul, care este și dușmanul patriei mele«, își propuse Fulton.

Rezultatele gândirii sale le desemnase deja de mult în toate amănuntele. Cu acestea să duse la un cunoscut membru din guvernul francez. Acestuia li împărțăși 1) că a descoperit o bombă, care aruncată în apele vrășmașe, explodează și ori-ce corabie care va fi atinsă de ea, va fi aruncată în aer, 2) că a descoperit o corabie, care se cufundă în apă ca un pește, aici să poate cârmui și înoată mai departe, îndreptată apoi sub corăbiile de războiu dușmane, pe acestea le poate nimici ușor cu materii explozibile.

Funcționarul examină desemnurile multă vreme, dar nu cu rață încrezătoare, ci foarte îndoielnic.

»În ce privește bomba, zise el, s'ar putea face încercări cu ea. Dar cu corabia submarină nu vei avea noroc. Asta

Cutremur de pământ în Bulgaria. Marți dimineața la orele 4 și 21 minute s'a simțit în Sofia și în întreaga parte sud-vestică a Bulgariei un cutremur de pământ de gradul al treilea și al patrulea. Direcțiunea cutremurului a fost dela sud-vest spre nord-vest. Acest cutremur s'a simțit și în București.

Mare incendiu în Franța. Din Paris se anunță, că un mare incendiu a izbucnit Marți la Ivry. Niște copii jucându-se cu chibrituri au dat foc la niște buruieni, ear focul s'a comunicat la rezervoriul subteran, care aduce petrolul din vapoare în rezervoriile marelui depozit de petrol al casei Desmarests Frères, din Ivry sur Seine. Un incendiu groaznic s'a declarat la depozit. Au trebuit sforțări de mai multe oare ale pompierilor din Paris și din împrejurimi pentru a localiza focul. Mai multe case mici din vecinătate au fost distruse. Cinci persoane, între cari un pompier, au fost rănite. Pagubele materiale sunt considerabile. Trei pompieri au fost uciși și 20 grav răniți. Trei mari rezervorii au explodat. Peste 300 lucrători rămân fără lucru.

Blăstămii banilor. Un anume A. Ragsdale a murit zilele trecute în America. El ar fi putut deveni un om mare și învățat, dar n'a avut noroc, pentru-că a avut... prea mulți bani. El a ereditat dela un unchiu al său 250.000 de dolari. Și ca și un adevărat filosof, a cugetat ca un om care are atâția bani, are și oarecari datorințe, ca banii să vină în circulație, să nu fie capital mort. Într-un timp necrezut de scurt a păpat toți banii. Atunci s'a apucat de lucru, și'n timp scurt a făcut o invenție bună, o înnoire la automobile. Dar sănătatea sdruncinată din vremea de pe când avea bani, n'a mai suportat și greutățile unei vieți de muncă. În decurs de câteva luni a murit. Din lucrările ce-au rămas după el, s'a convins lumea, că are de-a face cu un om, care ar fi fost dintre cei mai geniali ai timpului său... de nu avea bani să-și mănânce sănătatea cu ei.

Rectificare. În darea de seamă despre contribuțiile benevole date cu ocaziunea petrecerii corului bisericei sf. Treimi de pe Tocile, s'a lăsat din eroare afară numele d-lui N. Colacea, care a contribuit cu 1 coroană. Ii mulțămim și pe această cale. Nic. Scurtu, casar.

În călătorii sau în vilegiatură este de recomandat a se hrăni copiii cu făina lui Nestlé. Are gust bun, este ușoară de transportat și în caz dacă se conturbă mistuirea prin schimbarea laptelui sau a cliimei (catar de stomac sau intestinale) atunci are mama la îndemână o doftorie foarte probată »Făina de copii a lui Nestlé«. Se capătă în prăvălii de droguerie, delicatose și lapte de Alpi condensat de Nestlé indispensabil în călătorii. Nu se strică de loc.

Premiu pentru o disertațiune.

Vrednicul protopop Ioan Papiriu Pop a adresat prezidiului »Reuniunii învățătorilor români Sălăgeni« următoarea scrisoare:

Regret din inimă că, deși în apropiere, s'a sărbăt »adunarea generală« a

pionierilor culturii poporului nostru — eu, împedecat de morburile grave ba și de comunicațiunea îngreunată — n'am putut corporalminte se participez, — însă spiritualmente mă aliez la toate: și salutul meu îl dovedesc prin acel ofert — de 25 coroane, depunând-ulla Institutul nostru de credit »Silvania«, ca să-l poată ridica acel d-n învățator al acestei reuniuni a căruia luorare mai bună se va aștepta, și judeca prin Onor. comitet central și alți încă 2 invitați dintre d-nii învățători cu termen de 1 an asupra temei.

»Firmitatea caracterului rom.« folosindu-se din isvoarele:

- mandatele, aceloră — prescrise de sft. Maica bisericească;
- aceloră ce moralitatea, honestitatea ni-le impun pentru ordinea cea bună;
- cu ilustrarea esemplerilor din istorii, mai ales cu a străbunilor;
- cu aceloră ce le persvadează și regulele »de bonton«, și din alte sorginte.

Esperința mea de o jumătate secol și oficierea în trei districte protopopești — ni-a convins despre necesitatea — și indispensabila întâia însușire a omului... de a fi om în sensul-propriu, — că foarte la mare parte din poporul nostru — aceea schiopătează!...

Așa dar, în școale și prin școală e de-a se forma — caracterul antic!... Mai ales dintre toate »minciuna« a se desrădăcina... Motivarea mai departe o las în dibăcia autorului, a căruia op se i-să și publice în »Gazeta de Duminecă« a Silvaniei. Încă-odată salutarea-mi, D-zeu vă aibă sub paza sa.

Siciu, 28 Iulie 1907.

Ioan Papiriu Pop,
protopop

Reuniunea învățătorilor din jurul Gherlei.

Gherla, 13 August n.

Reuniunea învățătorilor rom. gr. cat. din jurul Gherlei și-a ținut adunarea sa generală anuală în frunțașă comună Mintiul Gherlei Duminecă în 11 Aug. st. n. a. c.

Întreaga comună era în picioare pentru de-a primi în sânul ei pe membrii Reuniunii. La 8 oare a. m. sosește și comitetul Reuniunii în frunte cu președintele său Magn. Alexandru Bene preosit. După primire întreg corpul învățătoresc, precum și poporul în număr foarte frumos au asistat la sf. liturgie, care fu celebrată de Magn. Sa prepositul ca pontificante, însoțit de vice-președintele Ilariu Boroș, prof. prep. Paul Salvan, preot în Ciaba și preotul locului Atanasie Pașcu. Cântările le-a executat corpul învățătoresc. După evanghelie D-l I. Boroș a ținut o predică foarte instructivă, luând ca subiect al vorbirii sale însemnătatea școlii și a învățătorului pentru popor. După terminarea sf. liturgii învățătorii s'au adunat în pavilionul pregătit în curtea școlii. O comisiune de trei invitați prezidiul a veni în adunare.

Întrând prezidentul între urările membrilor, și după-ce s'a cântat »împărate ceresc«, deschide adunarea printr'o vorbire

scurtă dar bine motivată, arătând în liniamente generale activitatea Reuniunii în anul școlar expirat.

După deschidere se constată membrii prezenți. Cu bucurie înregistrez, că membrii s'au prezentat într'un număr foarte frumos și cu mult mai mare ca la alte adunări, dovadă, că le zace la inimă cauza școlii și a învățământului în aceste timpuri critice. Prezenți au mai fost Dr. Ioan Cherecheș, membru fondator, Petru Cipou, preot și învățator în Silvania, precum și înai mulți preoți și învățători de stat din jur. — Urmează citirea raportului general despre activitatea Reuniunii în cursul anului școlastic 1906/7, precum și socotelele de pe anul acesta.

Din raportul general — cetit prin secretarul Reuniunii A. Domide, prof. prep. — amintim, că aproape toate sub-reuniunile au dezvoltat o activitate multămitoare în decursul anului expirat, ținând aproape fiecare câte două adunări filiale, în cari au desbătut felurite chestii de interes școlar, s'au cetit disertațiuni și s'au ținut prelegeri practice. Singur numai sub-reuniunea din tractul Ciocmanului n'a dezvoltat nici o activitate, n'a ținut nici o ședință, ba deși a fost provocată de prezidiul Reuniunii, totuși n'a mișcat nimic în interesul cauzei școlare, de aceea adunarea a și decis a cere dela Esc. Sa D. Episcop, de-a trage la răspundere pe cei nepăsători.

Din socotelele Reuniunii amintim, că averea Reuniunii în bani depuși la »Economul« și la Casa de păstrare din Gherla, precum și în cassa Reuniunii, este de 3606 cor. 02 fl.

Nu putem a nu aminti aci, că nesolvirea regulată a taxelor, împiedică Reuniunea de a-și împlini unele dorințe exprimate de membrii ei, d. e.: a se da ajutoare orfanilor rămași dela învățători; a se pune premii mai mari pentru lucrări pedagogice etc. — Deci e interesul nostru al tuturor, a ne achita restanțele, ca să nu fie silit comitetul a aplica legea.

Biblioteca Reuniunii înmulțindu-se în a. c. cu mai multe opuri valoroase a ajuns numărul de 510, despre cari s'a tipărit catalog, care se va pune la dispoziția membrilor pentru a se folosi de ele.

Urmează punct 5 al programei, esmiterea următoarelor comisiuni: a) pentru cenzurarea raportului general și pentru propuneri, în care se alege d-nii Teodor Bota, Teofil Grigorescu și Alexandru Pop; b) pentru revizuirea socotelelor și statuirea bugetului pe anul venitor: D-nii Gavril Avram, Gavril Bude și Gavril Pop; c) pentru încasarea taxelor și ofertelor benevole: Ioan Bunea, Ilie Petrean, Panfil Pop și Ioan Drăgan.

Urmează punct 6, adică desfacerea plicurilor, a disertațiunilor intrate la premiu. La acest loc amintim, că la concursul de premiu pus de Reuniune au intrat două elaborate. Primul și cel mai bun a fost al zelosului învățator Constantin Man din Strâmbu, despre »Importanța și necesitatea educațiunii fizice«, care s'a premiat cu 30 cor., și al doilea al lui Iuliu Danciu învățator în Cățău, despre »Cultivarea simțământului estetic-moral«, care a fost premiat cu 20 cor.

S'au mai premiat încă două elaborate sosite dela sub-reuniuni și anume iarăși

al lui Const. Man, despre »Paralelă între metoda scriptologică și fonomică« și a lui Teofil G. Grigorescu, învățator în Lăpușul unguresc, despre tema: »De ce s'a disgustă învățătorul de cariera sa.«

Notăm aci, că dela sub-reuniuni au intrat mai multe elaborate bune, dar starea financiară a Reuniunii n'a permis a le premia pe toate.

În loc de prelegerea practică prevăzută la p. 7, a ținut profesorul prep. A. Domide prelegere publică despre »Afinitatea chimică« cu un rezultat destul de bun. — La 1 1/2, s'a terminat ședința primă.

A urmat prânzul comun în localitatea școlii spațioase din loc, care a durat până la orele 4, și la care s'au ținut mai multe toast oficiale și neoficiale, toate pătrunse de un entusiasm adevărat românesc.

Îndată după prânz a urmat ședința a doua cu raportul comisiunilor esmise.

Prima comisiune comunică prin referentul său, că raportul general îl află corect întru toate și pentru atențiunea dată agendelor Reuniunii propune a se exprima mulțămită întregului comitet central, se primește. Propune mai încolo a se exprima simțămintele de aderință ale membrilor Reuniunii către Esc. Sa D-l Episcop, patronul Reuniunii. Dintre celelalte propuneri mai vrednice de amintit sunt: a) cererea învățătorilor, de-a se regula salariile conform dispozițiunilor noii legi, însă far' de a se ataca caracterul confesional al școalelor noastre și ca să nu se dea ansă la o amestecare prea mare a celor nechiemați în cauzele noastre școlastice să se procedă deja de pe acum la rezolvarea acestora; b) în chestia foaii școlare învățătoarești să impune comitetului a-o studia de urgență și a face tot posibilul pentru edarea ei în conțelegere cu alte reuniuni; c) ca viitoarea adunare generală să se țină în Letca. Celelalte propuneri încă 5 la număr fiind de un interes pur administrativ și intern, nu le amintim la acest loc.

(Va urma.)

Apel

cătră onoraii domni preoți și învățători români din patrie.

Mai mulți meseriași de diferite bresle din Timișoara s'au adresat subscrisului spre a le afla băeți de pe sate, cari s'ar aplica ca învățăcei (șăgărți).

DD. preoți și învățători vor face mare serviciu cauzei comune-naționale, interesându-se a afla prin comunele lor băeți în etate de 11—14 ani, să fie deplin sănătoși, pre cari i-am putea imediat aplica la meserii.

Sunt pe la satele noastre românești mulțime de băeți parte săraci parte orfani, cari în loc de-ai lăsa să crească niște măturători de stradă prin orașe, servitori pe la pînăcăriile jidanilor sau ai vedea pustalii, mai bine să-i aplecam la meserii.

Puțină bunăvoință din partea Domnilor preoți și învățători, și am făcut mult pentru cauza noastră comună.

Aștept prețuitul avis, totodată că acei băeți cari ar fi aplicabili la meserii, afară de limba maicei mai vorbesc și o

Poesii populare.

— De pe la Năsăud. —

Mândrul calu-și potcovia
Și la tabără pornia,
Mândra lui pe prag ședea
Și de plâns abia l' zăria.
»Unde dragul meu te duci?«

»Mândro ude eu mă duc,
»Nu e apă de băut,
»Nice iarbă de păscut,
»Nici vre-un murg vezi priponit.

»Ia-mă dragul meu cu tine,
»Că tu unde-i poposi,
»Galbin păr mi-oi despletit,
»Apă rece-a izvori,
»Iarbă verde-a răsări,
»Murgu ni l'om priponi,
»Bine noi ne-om odihni.

Mersau drumul drumului...
La pădurea Corbului

Ei acolo-au poposit,
Galbin păr și-a despletit,
Apă rece-a izvorit,
Iarbă verde-a rasărit,
Murgu și l'au priponit.
După ce s'au odihnit,
El viclean așa-a grăit:
»Mândră, așteaptă-mă aici,
»Că eu numai că mă duc,
»Până'n târgul din Brașău,
»Ție mândră ca să-ți ieu,
»Brău cu flori de cel mai lat,
»Tot pe bani de pe furat,
»Cisme roșii de Brașău
»Banii 's dela tatăl tău.

El numai că o pornit
Și 'napoi n'a mai venit.
Ea poale d'albe-a dărmălit,
Roș obraz a lucreșit,
Cât pe dânsul l'a jelit.
Și cum sta ea supărată,
Și de el viclean lăsată,
Vede două rândunele,
Ca și două surorele.

»Rândunele, rândunele,
»Ca și două surorele,
»De veniți dinspre Brașău
»N'ați vâst cumva mândrul meu?

»Ba noi poate l'am văzut,
»Dară nu l'am cunoscut.

»Da voi cum să nu-l cunoașteți?
»Mândrul meu e însămat,
»Cu cărare-i pieptănat,
»Poart' cu-argint șerariu lucrat.
»Și pășește boierește
»Toată lumea mi-l iubește.

»Noi copilă l'am văzut,
»El înalt și e temut.
»În Brașău era la târg,
»Mândre cuprindea cu sârg,
»Cisme roși le cumpăra
»Și cu foc le sărută,
»Vorbe dulci el le spunea
»Și cu dânsul le spunea.

Ea mai rău s'a supărat
Și așa l'a blăstămat:

»Uște-să la mândre 'n țol,
»Cum uscatu-m'am de dor!
»Uște-să la mândre 'n pat,
»Cum durerea m'a uscat.

*

Badea-i dus pe roibu-i sur,
Blăstăma-l'ași, nu m'ndur;
Mi-a luat și brăul ros,
Blăstăma-l'ași și-i frumos.
Și mi-a dus ștergariu alb,
Blăstăma-l'ași și mi-i drag.
Pentru badea cu dor,
Mi-ași da casa și locu
Și grădina unde șed,
Bade numai să te vad.
M'ași fi dus cu tine 'n lume,
Pună-mi lumea ori ce nume;
M'ași fi dus că mult mi-ești drag...
Dar așa tot plâng în prag.

Culese de:

Nicolae Brătianu.

Cei mai numeroși profesori și medici îl prescriu dinlănc

Sirolin

dălatură: tusa, flema asudorea de noapte.

contra morburilor de plumăni, catar, tuse măgărăscă, scrofule și influență.

Se vă ferii de imitație, de aceea se se cêră: Pachetarea originală »Roche.«

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel Helveția (Schweitz).

„Roche“

Se capătă cu prescriere medicală în farmaciile. Sticla 4 cor.

altă limbă sau ba, și că aceia știu ceti și sorie sau ba.

Timișoara-Fabric în 12 August 1907

Emeric Andreescu,

inv. în pens.

Strada Muzsaly 23.

Credincioșii comunității române gr. cat. din Feldioara au simțit sosirea timpului suprem pentru de-a edifica preabunului D-zeu casă nouă, corăspunzătoare pentru înălțarea rugăciunilor sale către Tronul ceresc, în locul bis. veche de lemn cu totul ruinată. Când s'a făcut această hotărâre au avut în vedere și aceia, că în toate locurile credincioșii se silesc a edifica biserici, cari servesc nu numai spre mărirea lui D-zeu ci și spre ridicarea vazei bis. și a neamului.

Comunitatea bis. gr. cat. din Feldioară — care abia numără 80 familii sărace (amestecate cu alte 100 bogate abnătoare de alte confesii) — de sine lăsată nu poate ca să-și realizeze propusul său măreț și nobil, fără numai cu ajutorul sufletelor îndurătoare și a inimilor darnice; pentru aceea comitetul bis. având credință în iubirea nesfârșită a inteligenței române față de popor; având încredere în neobositul zel a iubitei sale preoțimi a hotărât ca să se îndrepte rugărea sa cu toată încrederea către marinositatea neamului său și te roagă pe M. On. D-Ta ca din scaunul vestirii cuvântului lui D-zeu să îndemni, să soliceze pe credincioșii M. On. D-Tale, ca fiecare se primească pe trimișii noștri cu toată căldura și să contribuie cât de puțin aleșilor poporului, cari au pornit prin țeară ca umblând din poartă în poartă să adune daruri pentru realizarea scopului sublim de-a edifica o biserică nouă gr. cat. în Feldioară (ou concesiunea înaltului ministru de interne No. 123248—1906).

Daruri se primesc și direct la oficiul par. gr. cat. din Feldioară (Meleg-földvár) p. Buza, sub care titlu vor espeda darurile adunate și trimișii poporului.

Și de ar fi cât de puțin darul D-voastră în numele dulcelui Isus va fi primit cu toată căldura inimii noastre, cu toată îndestulirea sufletului nostru și cu cea mai mare mulțumită, despre ce la timpul său se va da și dare de samă publică.

Feldioara, la 6 Iulie 1907.

Cu toată încrederea:

Moruzan Paul

prim corator

prin

Demetriu Cupșia

preot local.

NB. Toate foile românești sunt rugate a publica acest apel.

Despre pomărit. *)

Bunăstarea economului o întregesc pe lângă grădina bună de legumi, pomii roditori, meri, peri, pruni, nuci, cireși și plantarea viței de vie. Plantarea viței de vie și cultivarea pomilor este datorința economului a bărbatului; via și pomii roditori de fructe sunt întregirea economiei.

Economul harnic și cu prevedere, știind prețui folosul ce provine din pomărit și plantare de vie, își dă silința de a-și împodobi grădina cu pomi oltoși, cari au menirea de a înlesni nutirea gustuoasă, plăcută și sănătoasă de o parte, de altă parte din prisosință prin vânzarea ei, aduce un venit frumos.

Atât guvernele politice, cât și cele bisericesti prin dispozițiile lor vin întru ajutorul economului în privința aceasta cu număroase ordinațiuni și îndrumări. Rezultatul îmbucurător a-l acestora se și vede, mai ales în comunele, cari au darul de a fi povățuite de preoți și învățători harnici, cari se interesează și poartă la inimă bunăstarea și fericirea credincioșilor încredințați dânsilor.

Pentru omul, care se bucură de bunăstarea confrăților săi este o adevărată plăcere, când intră în o comună cu vie și pomi bine îngrijiți și frumoși. Ținuturile locuite de români fiind acelea mare parte ridi-

cate, deluroase și muntoase sunt foarte acomodate pentru cultivarea pomilor, deci numai sirguintă și pricepere se recere, ca să devină în fericita stare de a-și înzestra acele locuri, cari nici că sunt acomodate pentru alta folosință.

După cele împărtășite mai înainte voi da pe scurt îndrumări referitoare la *sădirea și îngrijirea pomilor* în următoarele:

I. Despre meri, peri, pruni: presupun, că după atâtea ordinațiuni dela guvernul politic și cel bisericesc, în fie-care comună, unde este școală și care este condusă de protopopi, preoți și învățători conștii de datorința lor, se află școală de oltoi bine îngrijită, care este în stare de a provide locuitorii cu pomii de lipsă gratuit, fiind-că școala de oltoi se susține cu spesele locuitorilor; sau de nu gratuit, cu un preț mic; ca fiește căruia econom să-i fie cu puțință a deveni în posesiunea oltoilor cu înlesnire; așa la creșterea pomilor din sămânță în sarcina învățătorilor, cari trebuie și sunt instruiți în privința aceasta, deci sfaturile și povețele mele le restrâng la următoarele:

a) Toți pomii nobilitați reclamă locuri mai ridicate, scutite de prea multă umezeală, așa că în locuri mlăștinoase sau și în locuri de unde nu sescurge apa repede, nu trebuie săditi pomi, de vreme ce în acele nu se desvoaltă și pier în curând.

Cele mai frumoase poame produc pomii de pe loourile ridicate, locurile de natură agiagooasă și mai frumoase acelea, cari sunt mestecate cu puțin petriș; precum o dovedesc aceasta ținuturile învecinate ale Chiorului și jurul dela Baia-mare;

b) Toți pomii, e bine să fie săditi, dacă se poate toamna, căci făcând astfel se prind mai cu siguranță și se câștigă o jumătate de an pentru desvoltarea lor.

Pământul în care se sădesc pomii trebuie rigozizat ori cum se zice de comun, trebuie întors, încă în afanșime de 1 metru, ca astfel rădăcinile să poată pătrunde cu înlesnire și să se poată nutri din pământul ridicat, prelucrat și îngrașat prin rigozizare: pomii plantați în cei dinții 6—8 ani, trebuie unde pământul e mai slab, îngunoiați, trebuie săpați și curățiti de buruiene și mlădițe superflue ori stricăcioase;

c) Pomilor săditi trebuie a le da pământul de lipsă și nu cum fac în multe locuri, că bieții pomi sunt săditi în miezuini, pe lângă garduri. Așa de pildă, ca pomul să se poată desvolta, are trebuință și anume un măr sau un păr măcar de 6 metri pătrați, un nuc de 8—10 metri pătrați, iar prunii și cireșii pot să fie și mai îndesați, în depărtare de 4—5 metri unul de altul, căci

d) dacă vom trage sama, că un măr, păr desvoltat, de 15—20 ani ne aduce o roadă de 5—10 vici (mierți), adevăc o roadă de 1—2 măji de poame în valoare de cel puțin 10—20 coroane, mai târziu fiind desvoltat pe deplin, de 2 ori atâtea, — pomul nostru este îndreptătit la folosirea pământului puțin, dar de lipsă pentru bunăstarea lui.

II. Acum să tractez pe scurt *plantarea viței de vie*. Locurile ridicate, locuite de Români, afară de cele muntoase, cari sunt expuse la brume și înghețuri, sunt acomodate la sădit cu vie; pământul nici cu un soi de plante nu produce atât de mult și de preț ca vița de vie.

După ce filocsera a nimicuit viile vechi și de vreme ce vița de vie veche nobilă e mai slabă, decât să poată rezista potopului nimicitor al filocserii, în timpul de față se sădește vița sălbatică, așa numita vița americană, în care se oltoește vița nobilă și așa în 3—4 ani ajungem în posesiunea unei plantațiuni de vie frumoasă și mult roditoare.

Vița de vie având trebuință de căldură, se sădește în pământ așezat în fața soarelui, rigozizat, cum se zice întors încă cu 1/2 an mai înainte și după sădire la anul se oltoește cu vița nobilă. Ca la pomii nobili, astfel și la vița de vie se face și școala de oltoi, adevăc vița americană se oltoește în școală și oltoii gata în acest chip de 1—2 ani se plantează, prin aceasta se obține rezultatul, că după sădire la 2—4 ani ai vie de roadă.

Proprietarii harnici fac mult câștig cu creșterea și vinderea oltoilor cu 15—20 fil. de bucată, dar statul are școale mari și multe de oltoi de vie, de unde proprietarilor mici și bisericilor se împart cu prețuri reduse, ba și gratuit, numai și numai ca conducătorii poporului, preoții și învățătorii să însinue cererile comunelor la timpul determinat. Pentru a-și

putea câștiga cunoștințele practice de lucrarea și manipularea ulterioară în ale vieritului, îndrum pe economii noștri la viele deja plantate și bine îngrijite din comuna Băsești și la harnicii Șvabi din comunele învecinate ale comitatului Sătmămar.

După specializarea de mai sus a pomăritului și vieritului sfătuesc cu toată căldura inimii mele de a vedea înaintarea și bunăstarea iubitelui popor român să-și deie silința prin muncă sărguincioasă a ajunge în posesiunea acelora, ca astfel pe lângă că vor gusta ei și familiile lor din rodul ostenelelor, vor fi și binecuvântați de urmașii lor în viitor.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur”, conform concludusului comitetului din ședința ținută în 21 Iulie 1907 st. n., se va ținea în acest an în 1 Septembrie st. n. la 2 ore d. a. în școala gr. or. din Mediaș cu următorul:

Program:

1. Deschiderea adunării prin preșidiu; 2. Raportul comitetului despre activitatea sa în timpul dela adunarea generală ultimă până în prezent; 3. Raportul casei; 4. Alegerea unei comisii pentru censurarea rapoartelor de sub p. 2 și 3; 5. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal al adunării generale; 6. Decisiune asupra modalității punerii în activitate a fondului acestei reuniuni, trecut peste suma satorită în statute; 7. Propuneri eventuale; 8. Constituirea comitetului și al consiliului reuniunii pe un period nou de 3 ani; la care sunt invitate a participa toate femeile de român din Mediaș și jur, prea stimabile doamne membre și toți sprigiitorii intereselor de progres a acestei Reuniuni.

Mediaș 29 Iulie 1907.

Maria Moldovan,

Marin Necșia,

presidentă.

secretar.

Reuniunea

Învățătorilor români gr. cat. din archidieceză

De lângă Mureș, August, 1907.

Despărțământul „Indol” și-a ținut adunarea sa de toamnă în comuna Litaromână. Prezenți au fost 11, absenți 6 membri ordinari, toți învățători din districtul protopopesc al Indolului.

Lecția practică a ținut-o din limba maghiară despre: „Masă” învățătorul din localitate Ioan Hideg și despre subiectul: „Școala”. A disertat Ioan Radu despre tema: „Educația în familie și școală” și Vasiliu Albu învățător în comuna Săcel (Apronyfalva) despre: „Importanța chemării învățătorescilor.”

Adunarea de primăvară s'a ținut în comuna Surduc. Prezenții 11, absenți 6 membri.

Lecția practică s'a ținut din economie: „Despre cultura pomilor în timpul verei” de Romul Dobrin, docente în comuna Șut (Sütmeg). A disertat Teodor Radu, învățător în Rechișul-român despre: „Lucs”, Romul Dobrin despre: „Cultura și folosul legumelor.”

Ca un ce trist, observă comitetul central în raportul său adresat către adunarea generală, că cu ocaziunea acestei adunări nu s'a ținut serviciul divin din motiv, că parochul din localitate a servit tot atunci în comuna vecină. Oare d-l protopop districtual nu l'ar fi putut supleni? Ori poate nici acela, ca inspector școlar confesional n'a participat la adunare?

În adunarea aceasta i-s'a notat mulțumită protocolară fostului prezident despărțământul pentru zelul probat întru înflorirea despărțământal; iar acele în rândul său a adus elogii noului prezident. Comitetul central observă la aceste. că tămăieri reciproce și despărțământul este într-o completă disordine. Despărțământul Indolului nu-și împlinește datorințele impuse de statute; nu așterne tacele dela membrii săi ordinari cassarului central din Blaș; biblioteca despărțământală este disordinată.

Despărțământul Indolului are 22 membri ordinari, între cari este și protopopul districtului, M. O. Domu George Suci paroch în comuna Indol, Iuliu Suci cooperator în Indol, Nicolau Racovița paroch în comuna Schioni (Pusta-Egres) Vasiliu Muntean și Emiliu Marcu paroch în comuna Muntele Băișoarei (Kisbánya-Havas).

Despărțământul acesta nu se poate lăuda cu nici un membru fondator, nici barem unul ajutător, și a administrator în tot decursul anului expirat cassarului central în Blaș cu totul numai 8 coroane ca

taca dela membri ordinari. După-ce afară de învățători, precum am arătat mai sus, are și 6 parochi membri ordinari, se vede, că nici aceștia nu și-au achitat obligamentele lor primite asupra-și cu intrarea lor în sânul reuniunii noastre; ceea-ce în primul rând poartă vină cassarul despărțământului, că a întrelăsat, ca să provoace pe toți membri la solvirea tacselor.

Dacă ne place a primi oficiu din despărțământ, să ne placă a ne și îndeplini obligamentele împreunate cu cutare oficiu; sau dacă nu, să ne ferim de atari oficii, dându-le colagilor mai zeloși și mai conștiincioși, ca noi și așa să nu împedecăm mersul regulat al unui despărțământ.

Mureșanul.

ULTIME STIRI.

Budapesta, 15 August. „Keleti Értésítő” aduce din isvor semioficios știrea, că proiectul de lege despre *votul universal va ajunge înaintea parlamentului numai în toamna anului 1908*. Scheletul acestei legi e deja terminat, iar după terminare ministrul de interne voește să facă încă o reprivire generală, prelucrându-l din nou, cu ajutorul unor bărbați experți. Va trimite apoi planul autorităților judiciare, pentru a-și da și acele părerea asupra lui. Munca aceasta pretinde timp îndelungat și astfel parlamentul va desbate legea numai în toamna anului 1908.

Londra, 15 August. „Daily-Telegraph” primește următoarea telegramă: Cartierul evreesc din Casablanca a fost cu desăvârșire distrus. Din case s'au scos până acum 100 de cadavre. În cartierul arab zac numeroase cadavre cari sunt sfâșiate de câni și alte animale. Peste tot s'au găsit în Casablanca 1500 de cadavre. Aproape toate băncile au fost atacate. Dela „Banca de Maroc” s'au furat 60.000 de lei, dela „Banca de Alger” unde se aflau 1.000.000 de lei, nu s'au putut fura banii, dar banca a fost cu desăvârșire dărmată.

Constantinople, 15 Aug. Ziarele turcești spun că alaltăeri secretarul mitropolitului grec din Florina a ucis în mijlocul străzii pe un preot bulgar. Ucigașul luând-o la fugă, a fost ucis de poliție.

Mierea.

La eșirea din stup, mierea e închisă în celulele fagurilor cari sunt căpăcite. O pntem vinde și sub această formă, dar pierdem ceara, transportul e greu, pentru-că fagurii sunt fragili, încât împachetatul lor trebuie făcut în mod particular.

Mierea deci mai totdeauna se scoate din faguri și se deosebește de ceară în trei feluri: 1. sfărâmând fagurii; 2. scurgând mierea din faguri prin căldură; 3. cu extractorul de miere centrifugal.

1. Scoaterea din faguri prin sfărâmarea lor și curgerea mierei de sine, e un procedeu care se întrebunțează când creștem albinele în ulee vechi cu faguri puși în rame prinse de ulee. Se iau fagurii și se aruncă într'o sită deasă sau pe o gratie, sfărâmându-i cu mâna. Dacă lucrăm îndată după recoltă (tăiatul stupilor), mierea e încă caldă și se scurge iute de sine; o strângem în vase de pământ sau de tol smălțuite; tolul galvanizat, zincul, arama, nu fac parale; mierea le atacă și pierde din calitățile sale. Când voim să avem miere de 1-a calitate, o scoatem deosebit din fagurii cei mai frumoși și mai albi. Mierea care se scurge astfel e limpede și curată. Mierea din fagurii închiși (negricioși) se scoate deosebit: avem grijă să punem deoparte fagurii care coprind polen de căței, căci polenul vatămă calitatea mierei făcând-o să fermenteze (să între în fierbere și să se acrească).

*) Din disertațiunea „Economia câmpului” de George Pop de Băsești.

Dacă n'am avut timp să scoatem mierea din faguri îndată după recoltă și fagurii s'au răcit, lucrăm într-o cameră încălzită.

2. Resturile care rămân în sită sau pe gratie coprind încă miere; de altă parte un fel de miere (după cum se culege de albine de plante), sirupoasă și lipicioasă, nu o putem scoate din faguri decât numai prin o căldură moderată. Acești faguri sau aceste rămășițe de faguri, se expun la soare într'un vas larg format din două părți: partea de sus îmbucându-se cu cea de jos, are fundul format dintr'o pânză metalică; partea de jos are un robinet de golire pentru scosul mierei; capacul are un giam gros pentru a concentra razele soarelui și pentru a împiedeca albinele să nu vină aci. Mierea dobândită astfel e decalitate mai inferioară.

3. Scoaterea mierei din faguri cu forța centrifugă s'a descoperit de prin anul 1865 și se face învățând repede fagurii descăpăciți pentru a curge mierea lăchită. Numai apicultura mobilistă întrebunțează acest sistem, adică cei cari cresc albinele în ulee moderne cu rame mobile (cari se pot scoate din stup și pune iar la loc). Sistemul ramelor mobile mai are și folosul că ne putem servi în definitiv de aceiași faguri procurând albinelor faguri gata, mierea se scoate din faguri toată și repede, fără a umbla cu mâinile în miere care e puțin plăcut. Mierea își păstrează toată aroma și ceara rămâne neatinsă.

Înainte de a pune fagurii în extractorul de miere centrifugal descăpăcim celulele. Fagurele se pune pe un căpătăiu și cu un cuțit special încălzit, radem suprafața fagurelui pentru a ridica stratul subțire de ceară care căpățește celulele cu miere; căpățelele încărcate cu miere se scurg într'un vas special, sistem Maigre, format din două părți. Vasul de deasupra are fundul de pânză metalică și cel de jos are robinet pe unde se scoate mierea strânsă și strecurată prin pânza metalică a vasului de deasupra. Modelul cuțitului de descăpăcit se chiamă Bingham sau Joly; acesta din urmă e pentru două mâni și se întrebunțează în stupinile mari.

Ca să lucrăm bine e necesar să fie cuțitele încălzite; ele lunecă mai bine în ceară ridicând pelițe mai subțiri. Cuțitul se încălzește la o lampă, dar e mai bine în apă fiartă care, îndulcindu-se din miere, se face din ea idromel.

Întrebunțând cuțitul în două mâini nu numai că mergem repede dar facem și fagurii frumoși, regulați și absolut drepti.

Fagurii din cadre astfel descăpăciți pe amândouă fețele se pun în extractorul de miere centrifugal. Modelul cel mai curent are 4 fețe; cele pentru două cadre nu sunt avantajoase, asemenea extractoarele cu 6 cadre sunt grele. Prin mijlocirea unei manivele și prin angrenaje aparatul se pune în mișcare de rotațiune.

Fiecare la sine își poate construi un extractor de miere, ieftin, de tinichea groasă sau de lemn de fag. Avem grijă să punem în extractor fată în față faguri cu aceiași greutate. La început învățăm încet și auzim un zgomot de picături de ploaie: picăturile de miere, prin acțiunea forței centrifugale, aruncate pe pereții extractorului, cad pe fund.

Mierea se scoate pe robinet și se strânge într'o găleată cu sită și de aci se pune în alt vas numit curățitor.

E nevoie să trecem mierea prin curățitor, pentru-că mierea la eșirea din extractor coprinde aer și gaze (oxigen și acid carbonic) cari provin din fermentarea nectarului în faguri. Aceste gaze pot da mierei o înfățișare turbure și lăsând mierea în repaos formează o spumă albă la suprafața vasului curățitor.

În afară de aer și gaze, mierea, la eșire din extractor, coprinde și alte necurătenii (resturi de faguri, polen, etc.) Prin urmare e nevoie să lăsăm toată mierea în repaos câte-va zile în niște vase mari cilindrice, mai înalte decât largi, numite curățitoare. Materiile străine fiind mai ușoare decât mierea, se urcă deasupra, tormând spuma.

Când limpezeala e desăvârșită, scoatem prin robinet mierea și o vindem sau o punem în alte vase de tinichea sau de sticlă. Vasele de lemn (afară de fag) nu sunt bune pentru-că fac mierea să fermenteze. Stejarul colorează mierea albă, bradul îi dă gust de reșină, numai fagul e bun.

Dintre metale arama și zincul se atacă de miere; numai tinicheaua e bună. Borcanele de sticlă sau vasele de gresie cu gura largă și cu conținut de 250 gr. până la 1 kgr. sunt tot ce poate fi mai bun pentru vânzarea mierei în detaliu, când mierea se expediază în butoaie cu cercuri, acestea trebuiesc făcute din lemn uscat și cercurile prinse de doage cu ținte. Pe dinafară butoaiele trebuiesc spoite cu gelatină și vâpsite în culori cu ulei.

Zaharisirea sau cristalizarea mierei. La eșirea sa din extractor mierea are înfățișarea unui lichid cleios și gros; după cât-va timp, după împrejurări și după planta care a procurat-o, mierea se strânge într'o masă tare formată de cristale mai mult sau mai puțin mari; se zice că mierea s'a zaharisit.

Mierea strânsă de albine din plantele crucifere (rapită etc.) se zaharisește repede și se strânge în grăunțe mari; mierea din arborii roditori și în particular cea din florile cireșului, se întărește repede. Altă miere, cum e cea de salcâm, teiu, brad, rămâne lichidă și nu se măzărăză. Mierea strânsă de albine din plante diferite în amestec variază la infinitiv. Zaharisirea se face mai repede în vase de capacitate mare decât în cele mici, în vase de lemn decât în cele metalice sau de sticlă.

Mierea cristalizată e o substanță care nu se strică nici odată dacă o păstrăm într'un local răcoros și uscat, străbătut de un curent de aer. Un pod de casă, un șopron, un pătule, sunt f'arte bune pentru această întrebunțare, pe când o pivniță e tot ce poate fi mai rău. Mierea e în adevăr foarte igrometrică și poate absorbi până la 48 la sută apă; atunci se face lichidă, fermentează repede, se acrește și nu mai e bună în consumație.

Dare de seamă și mulțumire publică.

La petrecerea de vară aranjată de tinerimea română din Murăș-Uioara și jur, în ziua de 21 Iulie n. a. o. au binevoit a contribui peste taxe următorii:

a) au trimis:

Dr. Emil Pop, Făgăraș 5 cor., Steinberger Maier, Cisteul unguresc 4 cor., D. Muntean, M.-Ludus 6 cor., Dr. I. Oltean M.-Ludus 4 cor., G. Stoica, Veresmort 2 cor., Ioan Oprea, Inoc 2 cor., Schmelzer Vilmos, M.-Ujoara 3 cor., Toma Suciuc, Ciugud. inf. 2 cor., Veronica Stef, M. Decea 2 cor., Anica Stef, M. Decea 2 cor., Pastor Jacob, M. Decea 2 coroane, Ioan Pop, Orminis 2 coroane, A. Aron, Miraslău 3 cor., Em. Popa, Măhaciu 1 coroană.

b) au suprasolvit sara la cassă:

I. Domsia, Aiud 2 cor., N. Rusan, Mesentea 2 cor., A. Bătăciu, Benic 2 cor., Ioan Rațiu, Ormeniș 1 cor., E. Nicoara, Vulcan 16 cor., I. Brânzău, Ciuguză 2 cor., A. Macarie, Hopârta 1 cor., V. Șuteu, Tușin 1 cor., F. Șandru, Copand 1 cor., I. Florea, Ciugudul inf. 2 cor., I. Hopârtean, Feldioară 1 cor., I. Nicoară, Ciunga 1 cor., S. Pop, Sămărtin 1 coroană, Ch. Curta, M. Uioara 4 cor., A. Moga, M. Uioara 1 cor., V. P. Masca, Beiu 1 cor., N. Galea, Hundorf 4 cor., G. Pop, Măhaciu 10 cor., N. Baciu, Blaj 1 cor., B. Nicoară, Ciunga 2 cor., I. Bozdoc, Ciucud 6 cor., T. Nagy, Zan 1 coroană.

Au intrat cu totul 399 cor. Suma eșitelor a fost 150 cor. 40 fl. Rămâne deci un venit curat de 248 cor. 60 fl., care sumă s'a dat pentru edificarea bisericii arse din Inoc.

Primească marinimoșii contribuitoari și pe calea aceasta cele mai sincere mulțămite, din partea comitetului bisericii din Inoc.

În numele com. bis.

Nicolau Galea
preot.

La petrecerea de vară aranjată de tinerimea română din Bazna și jur la 14 Iulie n. 1907 la scâlzile Bazna au binevoit a suprasolvi următorii:

Dr. Iuliu Maniu, Blaj 18 cor. 4) fil., Dr. Romul Boilă, Diciosânmărtin și Petru Șogau, Cergidul-mare câte 8 cor. 40 fil., Eugen Bian, Făget și Constantin Cotișel, Certage câte 6 cor., Ilarie Holom, Ibașfalău, Dr. Alexandru Morariu, Ibașfalău și Ioan Radeș, Diciosânmărtin câte 3 cor. 40 fil., Dr. Iuliu Morariu, M.-Oșorheiu 2 cor. 40 fil., Moise Birtolon, Lăscud, familia Boer, Lechința de Mures, familia Chendi, Șareșul-săsesc și Ștefan Russu, M.-Oșorheiu, George Simu, Ibașfalău, Nicolae Todoran, Cetate de Baltă câte 2 cor.; Dr. Vasiliu Suciuc, Blaj 1 cor. 40 fil., Augustin Almășan, Boian, Ioan Anca, Subpădure, Danil Boilă, Diciosânmărtin, Iustin Bratu, S. Benedictiu, familia Campian, Ibașfalău, Augustin Chetian, Bobohalma, Adrian Cismaș, Orpsia, Ioan Floca, Zlagra săsească, Neulăe Frâncu, M.-Șaroș, familia Langa, Dăros, familia Maior, Chimitelnic, familia Moldovan, Mediaș, familia Dr. Müller, Bazna, Teodor Nagy, Zan, familia Neșca, Mediaș, familia Negruțiu, Blaj, Cornel Pop, Baia-de-Criș, Ioan Popa, Boian, Teodor Vancea, Diciosânmărtin, familia Vicu, Blaj, familia V'assa, Sâncel câte 1 cor., Emil Almașan, Boziș, Simion Căluțiu, Mișu Căluțiu, Ioan Duma, Boian, Hosan student Brașov, Alexandru Macaveiu, Tărlău, Victor Morariu, Smig, familia Nestor, Șeica-mare, Laurențiu Pascu, Diciosânmărtin, Vasiliu Pop, Diciosânmărtin, Ioan Rozor, M.-Șaroș, Aurel Sas, Fărău, Nicolae Țetcu, Diciosânmărtin, Căpitanul Șoldea Gyula câte 40 fil., George Săbau, Boziș 30 fil., Ilie Magde, Huseseu 20 fil.

Ofert marinimos s'a primit dela Petru Nireștean, Ernud 3 cor.

Venitul total al petrecerei a fost de 388 cor. 10 fl. Din aceste substragându-se speșele de 149 cor. 24 fl., rămâne venit curat 138 cor. 86 fleri, care sumă s'a predat M. On. Domn Laurențiu Pascu, protopop în Diciosânmărtin, casariului despărțământului Diciosânmărtin al Aștrei de a fi folosită pentru biblioteca aceluia despărțământ.

Tuturor celor ce au suprasolvit precum și celor ce și-au rescumpărat biletul neparticipând la petrecere și asemenea celor ce ne-au onorat cu prezența la petrecere, le aducem și pe aceasta cale cele mai sincere mulțămite.

Bazna, la 15 Iulie 1907.

Dr. Romul Boilă m. p.

aranjator.

Virgil Hațiegau m. p. Gregoriu Nestor m. p.
cassariul petrecerei. controlorul petrecerei.

MULTE ȘI DE TOATE.

Despre canibali sau mănăitorii de carne de om.

Cunoscutul învățat englez Wachtug, reintors din călătoria făcută prin Asia și Australia, publică nește date foarte interesante de neamul cel mai înfiorător de oameni; de așa numiții „canibali” din insulele Oceanului Pacific.

După cercetările lui Wachtug, indigenilor de pe aceste insule și mai ales celor de pe insula Fidji, care e în posesiunea Angliei, le este o mâncare foarte gustoasă, carnea de om. Dar paradizul

canibalilor este totuși pe insula Mbau. Pe locuitorii aceștia ceలేlate triburi li stimează, ba au și o frică teribilă de ei.

Antecesorul actualului rege, a fost renumit, în mâncarea carnei de om, ajungând în acest lucru un adevărat record. Atâți oameni n'a mâncat nici un canibal, cât el. Domnitorul de azi al insulei Mbau își vânează victimele la țărmul mării. Prințând pe cineva îl duce acasă, unde închizându-l într'o colivie îl îngrășe bine, ca ospățul să-i fie splendid. Carnea de om o pregătesc femeile după gustul bărbaților.

Dacă victima a fost o persoană remarcabilă, regele îi mănâncă numai creierul și ochii, dând trupul supușilor.

Wachtug a vizitat pe regele, care l'a primit cu mare bunăvoință.

— Bine ai făcut — zise regele, — că ne-ai cercetat, cel puțin poți să înveți ceva dela noi. Noi suntem cei mai puternici și cei mai înțelepți oameni ai lumii, pentru-că cu trupul oamenilor și sufletul lor devine al nostru. Și zeli de aceea sunt puternici și a tot știutor, că se nutresc cu sufletul celor morți cu moarte naturală. Secretul lumii așadar noi l'am aflat și nu d-voastră, cari și astăzi îl căutați (?).

După Wachtug, regele de azi al acestei insule are o etate cam la 80 de ani. Înfațșarea lui nu prea inspiră încredere.

Maimuțe microscopice.

Cele două mai mici maimuțe din lumea întreagă sunt în posesiunea contesei Teodosia de Cottenham; acestea sunt niște „Iacchus penicillatus” din familia uistitilor, dar probabil și cele mai mici quadrupede. Abia sunt de mărimea unui șoricel alb și au fost aduse din regiunea Amaroniei, de la extremitatea nordică a Braziliei.

Păduri imense ascund în ele bande de câte 20—30 de astfel de maimuțe, cari sunt de o timiditate extremă și fug dinaintea vânătorului, pe când alte specii înaintează cătră dânsul spre a-l examina mai bine.

Cele două pensionare ale contesei, deja cu totul domesticite, se hrănesc cu fructe, și mai ales cu nuci.

E're valorează mai mult decât greutatea lor în aur.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons. interim.: Victor Branicea

Vindecarea deplină a bôlelor secrete.

Să nu pregete nimeni într'o cesțiune atât de gingașe a se prezenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poți afla punctual locul, cauza, răspândirea și starea bôlei, ori cât de adânc ar fi bôla înrădăcinată în organism. Pe baza acestei examini poți cu siguranță afla și calea, pe care ajungi la videcarea rēului, ceea-ce fie-care o pōte face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Dēcă cine-va nu pōte veni în persoană, atunci sē-și desorbie bōla cu deamănuntul și după ce va fi esaminată, va primi deslășirile de lipsă și leacurile trebuincioșe pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisore pune marșă de răspuns. După încheerea curei, scrisorile se ard sēu la cerere espresă se retrimit.

Un astfel de lecutor și curățitor e institutul special al d-ului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) unde cu bună voință și consciențiositate capēta ori cine (bărbat sēu femeie) deslășiri asupra vieții seculare, unde i-se curăță sângerile bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberēză de bōla și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor dă-nice Dr. Palócz videcā de ani de dīle cu siguranță, repede și din fundament cu metodel sēu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bōlele de bēylică, de țeve, de testicule, de șira spină-și, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, bōla albă, bōle de sânger, de piele și tōte bōlele ce se țin de organele seculare femeesc. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși Dr. Palócz de la 10 ore în. a. până la 6 ore sēra (Duminecă până la 12 ore la amiazi).

Adresa Dr. Palócz, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

Corsete franțuzest și corsete pentru dame în poziție, specialități de bandaje pentru stomac, pântece, gradhalter cu prețuri ieftine se capēta la Rappaport B. Strada „Porții” Nr. 16 etajul I.

Inștiințare.

„Reuniunea femeilor române din Brașov”, a înființat după cum se știe un **Internat**, cu scop de a instrui fetițe din clasa de mijloc a societății românești în **menajul casei**, precum și în **diferite lucruri de mână**, ce cad în sfera unei bune econoame.

Reuniunea întreține și subvenționează acest Internat cu o sumă considerabilă, numai ca să poată primi fetițe cu taxă cât se poate de scăzută.

În acest Internat se învață:

- a) a pregăti tot felul de mâncări;
- b) a spăla și a călca tot felul de albituri;
- c) a croi și a coase cu mașina tot felul de albituri și vestminte;
- d) a cultiva legumi;
- e) reguli igienice, și
- f) a țese la rășboiu.

Pentru completarea cunoștințelor câștigate în școală, s'a introdus și o școală de repetiție prevăzută în legile statului pentru copile dela 12—15 ani.

În această școală să va propune:

Limba română	2 curs. à 2 oare pe săptăm.
Limba maghiară	2 „ „ 2 „ „ „
Limba germană	2 „ „ 2 „ „ „
Aritmetica	2 „ „ 2 „ „ „
Istoria și Geografia	2 „ „ 2 „ „ „
Ist. nat. și Fizica	2 „ „ 1 oară „ „
Religia	2 „ „ 1 „ „ „
Desemnul	1 curs „ 1 „ „
Scritura	1 „ „ 1 „ „
Cântări	1 „ „ 1 „ „
Gimnastica	1 „ „ 1 „ „

În acest Internat se primesc fetițe române, cari vor fi absolvat cel puțin 3 (trei) clase primare și vor fi împlinit 12 ani.

Deoarece prin reorganizarea cea nouă a instrucțiunii numărul oarelor s'a înmulțit în mod considerabil, de aceea s'a statuit pentru de a completa întreținerea și instrucțiunea **taxa de 32 cor. pe lună**, plătită anticipativ.

Fetițe orfane și sărace pot fi primite gratuit în Internat.

Fetițe din Brașov, cari vor voi să petreacă numai peste zi în Internat, plătesc pentru toată instrucțiunea și pentru prânz și ojină câte **24 de cor. pe lună**.

Peste aceasta fiecare elevă trebuie să plătească lunar câte **1 cor.** pentru medic.

La primire fie-care elevă va fi vizitată de medicul Internatului, dacă este deplin sănătoasă.

Deoarece numărul elevelor atât al celor cu plată, cât și al bursierelor este restrâns, de aceea se invită părinții și tutorii a se anunța, respective a înainta petițiunile înzestrate cu testimoniu de paupertate și cu actul de botez la subscrierea președintă până în **20 August st. v.**

Primirea elevelor în Internat se va face dela **25 August incolo**.

La primire are să aducă fie-care elevă albiturile și vestmintele necesare, precum și așternutul de pat.

În legătură cu acest Internat, Reuniunea în anii trecuți a înființat și un „Orfelinat” pentru fetițe orfane și sărace dela 6—12 ani; aceste fetițe primesc întreținerea completă pe spesele reuniunii și sunt obligate a cerceta școalele române gr. or. din loc.

Petițiunile pentru primire sunt a se adresa până în **20 August st. v.**

Informațiuni mai de aproape se pot primi dela președinta reuniunii și dela actuarul acesteia.

Elena Sabadeanu, președintă, *Ioan Lengeru,* avocat și secretar

NB. Rugăm pe Onor. public a nota bine adresa Internatului: Suburbul Scheiu, **Cacova de sus Nr. 3**, iar dela 17/30 Septembrie a. c.: tot Suburbul Scheiu, însă în casele proprii ale Reuniunii: Șirul spitalei Nr. 10.

»Romana«

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și explicarea dansului nostru de salon

„Romana” dans de colônă în 5 figuri. Descrișă și explicată împreună cu muzica ei, după compunerea ei originală. Cu-o introducere („în loc de prefață”) de **Tunaru din Dumbrău, Popa.** — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei côle de note (muzica „Romanei” cu explicări) și costă numai **2 cor. 50 bani** (plus 5 bani porto-postal) pentru România **3 lei**.

„Romana” se poate procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

„RACOTANA”

Institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Șeica-mare (Nagy-Selyk). Nagy Kükülö m.

Filiale: **Medias și Elisabetopol.**

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților **5% până la 500 coroane**, pentru depuneri stabilite dela **500 coroane în sus** cu abdicere de 30 zile **5 1/2%**. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la **3000 coroane** — să pot ridica și — după starea casei — să plătesc fără abdicere.

Depuneri și ridicări să pot face pe cale postală și să expediază franco.

Tot asemenea **acordează credite cambiale, personale, hipotecare și de lombard** în modul cel mai culant.

3-3 **Direcțiunea.**

De închiriat.

Doă odăi la stradă cu bucatărie etc. **Sunt de închiriat** de la Sf. Mihai în Strada Căpitanului Nr. 14.

Informații tot acolo la proprietarul. 2961,2-3.

Cursul pieței Brașov

Din 15 August n. 1907.

Bancnote rom. Cmp.	18.96	Vënd.	19 —
Argint român	18.80	„	18.84
Lire turcesci	21.50	„	21.60
Scris. fonc. Albine 5%	100.—	„	101
Ruble Rusesci	2.63	„	2.68
Napoleondori.	18.94	„	19 —
Galbeni	11.20	„	11.45
Mărci germane	117.20	„	117 30

ANUNȚ.

La subscrisul **afă cu 1 Septembrie a. c.** aplicare un **tinăr bine priceput** în afacerile notariale pe lângă următoarea remunerație:

1. Lunar **30 coroane** în bani primiți în parte dela comune pentru îndeplinirea agendelor ortanale, iar în parte dela subscrisul.

2. Cuartir în odaia laterală a cancelării.

3. Viptul întreg.

Săsciori, (Szászcsor comitatul Sibiiu) la **9 August 1907.**

Ioan Halalai notar cerc.

2965 1-2.

Economilor!

Înainte de a lua un împrumut cereți prospect gratuit dela:

„**OMNIA**”,

Întreprindere de credit și comers în **VERSEȚ (Versecz).**

Împrumuturi hipotecare cu

4 1/2% — 5 1/2%

pe restimp de **10—70 de ani.**

Capitalul restant — sau și numai părți din capital — să poate ori și când replăti. După capitalele replătite nu să mai solvesc camete, deci un împrumut încheiat chiar pe 70 de ani se poate achita d. p. și numai în 10 ani. E consult a lua împrumutul pe durată lungă, căci fiind ratele obligatoare mai mici sunt chiar și în ani cu recolta slabă ușor de solvit, iar în anii cu belșug se pot solvi părți mai mari din capital

Prin „OMNIA” se pot procura și cele mai bune **mașini de trierierat**, precum și ori ce fel de **mașini economice și motoare.**

Tot la „OMNIA” se primesc și asigurări de viață și de înzestrare. **Agenți harnici** primim în toate comunele.

Epistolele fără marcă pentru răspuns nu le resolvăm.

Avis.

După-ce statutele Reuniunii de păstrare și împrumut „**BRAȘOVEANA**” au fost aprobate din partea tribunalului reg. ung. din loc sub Nr. 4814/907 polg. și firma înregistrată, aducem la cunoștința On. public din Brașov și jur, că Reuniunea își începe activitatea oficială cu ziua de Marți în 25 Iunie st. n. a. c.

Membrii Reuniunii sunt prin urmare invitați a-și achita în localul Reuniunii, Șirul Bisericei Nr. 6, în oarele de oficiu 7—10 a. m. cvotele săptămânale regulat începând dela acea dată, de când vor curge în caz contrar interese de întârziere.

Totdată aducem la cunoștința On. public, că Reuniunea primește depuneri spre fructificare în următoarele condițiuni:

- 1) Pentru depuneri până la 1000 cor. dă 5% interese.
- 2) Pentru depuneri dela 1000 cor. până la 2000 cor. dă 5 1/4% interese.
- 3) Pentru depuneri peste 2000 cor. dă 5 1/2% interese plătind și darea.

Acoardă împrumuturi pe polițe sigure, pe ipotecă și pe obiecte de valoare cu procente cât se poate de reduse și fără nici o cheltuială laterală.

Face și alte transacțiuni, cari tae în sfera de activitate a afacerilor de bancă.

Rugându-ne de sprijinul On. public, semnăm

Cu stimă
Pentru direcțiune
Vasilie V. Voina,
președinte.

„BRAȘOVEANA”,

Reuniune de păstrare și împrumut, Brașov.

Bilanț pro 31 Iulie 1907.

D E B I T :		Cor.	fl.	C R E D I T :		Cor.	fl.
Co. Cassa	42764	90		Co. Cassa	41741	84	
„ Rimesse	22480	—		„ Rimesse	320	—	
„ Dep. spre fructific.	2794	74		„ Mize (din 520 sub-			
„ Escont	6	10		„ scrise).	5392	50	
„ Spese	459	61		„ Depuneri.	18752	41	
„ Corent	400	—		„ Escont	759	41	
„ Lombard	300	—		„ Corent	180	—	
„ Mobilțar	300	—		„ Interese	129	—	
„ Interese	62	10		Reescont	2420	—	
	69567	45			69567	45	

Vasilie V. Voina m. p.,
președinte.

Vasile Literat m. p.,
cassar.

Arsenie Vlaicu m. p.,
director.

Romulus Dogariu m. p.,
contabil.

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 August n. 1907.

Renta ung. de aur 4%	101 80
Renta de corone ung. 4%	91 30
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	80 85
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	94 75
Bonuri rurale croate-slavone	96.—
impr. ung. cu premii	184.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin .	138.—
Renta de hârtie austr. 4 1/10	95 60
Renta de argint austr. 4 1/10	95 40
Renta de aur austr. 4%	114 35
Renta de corone austr. 4%	95 60
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	85 90
Losuri din 1860	146 75
Acții de-ale Băncei ung. de credit	1790.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	730.—
Acții de-ale Băncei austro-ung.	632 75
Napoleondori.	19 15
Mărci imperiale germane	117 40
London vista	246 42 1/2
Paris vista	95 60
Note italiene	95 60

În 6 zile
la
AMERICA.

Transport de persoane
în
TOATE PĂTURILE DIN LUME.

Cereți clarificări și îndrumări.
E de ajuns carte postală.

Răspundem românește.

FALK et Comp.
Secția românească.
Hamburg.
Strada Raboisen Nr. 30.

Cântarea înaltă sufletul!

George Dima: Cele mai frumoase compozițiuni de caracter bisericesc și lumesc pentru cântare și pian, coruri mixte și de bărbați etc. ale acestui măiestru al muzicii au apărut la **H. ZEIDNER** în Brașov. Catalog gratuit!

În aceeași librărie este un sortiment bogat de **cărți literare românești**, de utensilii pentru scris și desen, deposit de **hârtie**, și despre aceste se află catalog, care se trimite gratuit.

(2805,18—52.)

De arădat.
Moara de măcinat

cu două pietre din Bran (Simon) precum și ferestrele venețian de lângă ea, ambe în starea cea mai bună, sunt de arădat dela 1 Nov. 1907 sub condițiuni favorabile.

Doritorii să se adreseze la Nicolae Vlad, în Bran, la banca „Par-simonia“.

(5-5.)

Zilnic cafea prăjită proaspătă

la

J. L. & A. HESSHAIMER

din prăjitoria proprie de cafea.

(8-6.)

☛ Cafea prăjită, cafea măcinată, cafea turcească. ☛

Institut indigen. Banca de asigurare
„TRANSILVANIA“
din Sibiu

intemeiată la anul 1868

in Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

☛ **contra pericolului de incendiu și exploziune,** ☛

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

☛ **asupra vieții omului** ☛

in toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:

94,975.294 cor.

Capital asigurat asupra vieții:

9,239.195 coroane.

Dela întemeiere institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii **4,295,120.15 c.**, pt. capitale asig. pe viață **3,760,810.21 c.**

Oferte și informațiuni se pot primi dela: Direcțiunea în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 etajul I., curtea I., și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Magazin de încălțăminte

ALFRED IPSEN

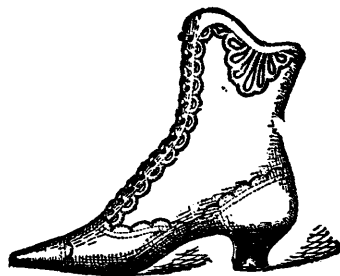
Brașov, Strada Vămei 36, vis-à-vis de Cafeneana Transilvania (Halta Tramvaiului.)

Mare asortiment și deposit bogat de Ghete pentru stradă, Sport, de lucru și de lux, potrivite după picior și cu prețuri foarte ieftine.

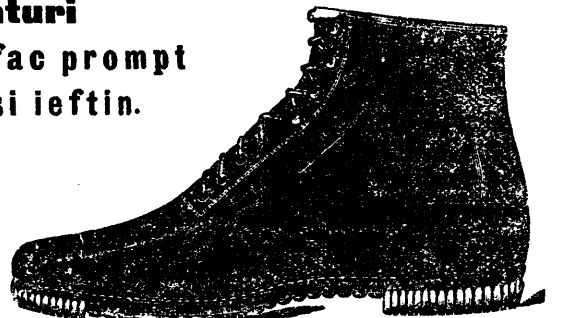
Specialitate: Ghete fine cu sic lucrata după măsura și metod ortopedic. — La comande de afară ajunge trimiterea unei ghete vechi ca măsură.

Reparaturi

se fac prompt și ieftin.

(2817,19-4)

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE SCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE și **IMPRIMATE** pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori. Couverte, în toată mărimea.

TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de **HOTELURI** și **RESTAURANTE.**

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE **BILETE DE INMORMENTARI.**

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etajul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

Unt,
Cașcaval,
Brânză,
Salami,
Paseri de curte,
Bureți și Afine

cumpără

Johann Ridky,
WIEN XVII/3 Rômergasse 79.

2941.[4-6.]

KEINE MASCHINE!

FLÜSSIGES LEUCHT GAS

BLAUGAS.

In Flaschen fertig geliefert!

Schönste Beleuchtung.

Ueberall anwendbar.

GEFAHRLOS!

Keine Behandlung!

Aufklärung erteilt gratis

Flüssiges Leuchtgas-Fabrik

Czinkota (Budapest).

Droguerie medicinală

a lui

C. H. NEUSTÄDTER,
BRAȘOV, Strada Porții Nr. 15 (Casele Altstadtter).

Magazinul cel mai bogat și bine asortat în Brașov:

Rum Jamaica

veritabil cel mai fin.

Cognac

veritabil franțuzesc și unguresc.

VIN Malaga și Sherry.

Esente de Rum și Licher

96 % spirt de vin. Diferite soiuri de **CEAI.**

☛ Gazeta „Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil. se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutingeria, de pe parcul Rudolf. și la Eremias Nepeții. ☛

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori și când pe timp mai îndelungat seu lunare.